

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЗ «ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ К. Д. УШИНСЬКОГО»
ІСТОРИКО-ФІЛОЛОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА УКРАЇНСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ І
МЕТОДИКИ НАВЧАННЯ ФАХОВИХ ДИСЦИПЛІН**

**ЛІНГВІСТИКА Й ЛІНГВОДИДАКТИКА: ЗДОБУТКИ І
ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ**

06–07 грудня 2024 року

**МАТЕРІАЛИ
ЮВІЛЕЙНОЇ ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ
КОНФЕРЕНЦІЇ
МОЛОДИХ НАУКОВЦІВ**

Одеса – 2024

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЗ «ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ К. Д. УШИНСЬКОГО»
ІСТОРИКО-ФІЛОЛОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА УКРАЇНСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ І
МЕТОДИКИ НАВЧАННЯ ФАХОВИХ ДИСЦИПЛІН**

**ЛІНГВІСТИКА Й ЛІНГВОДИДАКТИКА: ЗДОБУТКИ І
ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ**

06–07 грудня 2024 року

**МАТЕРІАЛИ
ЮВІЛЕЙНОЇ ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ
КОНФЕРЕНЦІЇ МОЛОДИХ НАУКОВЦІВ**

Одеса – 2024

УДК 801.8 + 811
ББК 81.2(4Укр)я5
Є27

Друк за ухвалою вченої ради ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К. Д. Ушинського»
(протокол № 7 від 26.12.2024 року)

Редакційна колегія:

Євтушина Т. О. – к.філол.н., доц., доцент кафедри української філології і методики
навчання фахових дисциплін – технічний секретар;

Прокопенко Л. І. – к.пед.н., доц., завідувач кафедри української філології і методики
навчання фахових дисциплін – відповідальний редактор;

Босак Н. Ф. – к.пед.н., доц., доцент кафедри української філології і методики
навчання фахових дисциплін;

Горіна Ж. Д. – к.пед.н., доц., доцент кафедри української філології і методики
навчання фахових дисциплін.

РЕЦЕНЗЕНТИ:

Марчук Л. М. – д.філол.н., проф., завідувач кафедри журналістики Кам'янець-
Подільського національного університету імені Івана Огієнка;

Нагорна Н. В. – к.пед.н., доцент кафедри педагогічної освіти та соціальної
реабілітації Одеського національного університету імені І. І. Мечникова.

Є27 Лінгвістика й лінгводидактика: здобутки і перспективи розвитку: матеріали
Ювілейної Всеукраїнської науково-практичної конференції молодих науковців (м. Одеса,
06-07 грудня 2024 р.) [Електронне видання]: зб. тез доп. / редкол. Т. О. Євтушина,
Л.І.Прокопенко, Ж.Д.Горіна, Н.Ф.Босак. Одеса: ДЗ «Південноукраїнський національний
педагогічний університет імені К. Д. Ушинського», 2024. 187 с.

У збірнику вміщено доповіді учасників Ювілейної Всеукраїнської науково-
практичної конференції молодих науковців «Лінгвістика й лінгводидактика: здобутки і
перспективи розвитку» (м. Одеса, 06-07 грудня 2024 р.). Матеріали збірника можуть бути
корисними для широкої філологічної аудиторії.

*За зміст тез, достовірність цитувань та оригінальність викладення матеріалу
відповідальність несуть автори*

© ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К. Д. Ушинського», 2024
© Автори статей, 2024

<i>Міхєєва Анастасія</i>	
Мовленнєві особливості відгуку на прочитану книжку як жанру соціальних мереж (на матеріалі Facebook)	103
<i>Молчанова Карина</i>	
Вплив емоційного інтелекту викладача на академічну успішність здобувачів освіти	106
<i>Нестерович Юліана</i>	
Аксіологічний компонент концепту «Зрадник» (на матеріалі роману С. Жадана «Інтернат»)	111
<i>Нікітенко Ольга</i>	
Інструменти стимулювання читацької активності здобувачів загальної середньої освіти	116
<i>Пасічник Марія</i>	
Інтелект-карти в роботі над розвитком читацьких компетентностей шестикласників	120
<i>Плечко Антоніна</i>	
Загальна характеристика термінологічних словників із лісництва початку XXI століття	125
<i>Потернак Всеволод</i>	
Неофіційні номінації політиків в українському медіадискурсі (на матеріалі інтернет видань 2014–2023 років)	130
<i>Савостян Марія</i>	
Формування пізнавального інтересу в учнів на уроках української мови	133
<i>Телюк Софія</i>	
Організація роботи семикласників з відеотекстом на уроці української літератури	136
<i>Тимків Анастасія</i>	
Функціонально-стилістичний потенціал метафор російсько-української війни в інтернет-дискурсі	140
<i>Тіяра Катерина</i>	
Мовні домінанти поетичної мови Сергія Жадана	146

ВПЛИВ ЕМОЦІЙНОГО ІНТЕЛЕКТУ ВИКЛАДАЧА НА АКАДЕМІЧНУ УСПІШНІСТЬ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ

Анотація: У статті досліджено тему емоційного інтелекту. Зазначено важливість розвитку емоційного інтелекту викладача, його здатність впливати на показник академічної успішності здобувачів освіти. Автор наголошує на важливості розвитку емоційного інтелекту в майбутніх викладачів, наводячи приклади професійної діяльності викладача англійської мови.

Ключові слова: емоційний інтелект, академічна успішність, викладач, педагогічна майстерність, здобувач освіти.

Abstract: The article presents the topic of emotional intelligence and reveals the importance of developing teacher's emotional intelligence and its ability to influence students' academic success. The author emphasizes the importance of developing pre-service teachers' emotional intelligence, providing the examples of English teachers' professional activities.

Keywords: emotional intelligence, academic success, teacher, pedagogical skills, student.

Постановка проблеми та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Емоційний інтелект – одна з найважливіших характеристик особистості. Якщо ця властивість є добре розвиненою, то людина здатна розуміти власний емоційний стан, контролювати його, а також розрізняти емоції інших людей. Відповідно, рівень розвитку емоційного інтелекту впливає на усі сфери людської життєдіяльності, зокрема освіти, що стає передумовою формування успішної, конкурентоспроможної нації.

Не зважаючи на те, яку галузь обирає людина, до професійної діяльності її має підготувати викладач. Тому з метою забезпечення підготовки висококваліфікованих фахівців, насамперед доречно сконцентруватися на підготовці компетентних викладачів, які не лише володіють певною кваліфікацією в окремій галузі, а й мають розвинений емоційний інтелект. Ця характеристика є важливою, тому що вона впливає на те, як організовується освітній процес, та на рівень академічної успішності здобувачів освіти.

Аналіз наукових досліджень, у яких розглянуто порушену проблему. Потрібно відзначити, що певні аспекти проблеми формування емоційного інтелекту розкриваються у працях сучасних науковців. Так, Д. Гоулман [1], Дж. Майер, П. Саловей, Д. Карузо, Г. Сітареніос, Д. Слайтер [6-10] досліджують суть емоційного інтелекту особистості, його коріння і специфіку вимірювання. Л. Гриневич, О. Елькін, С. Калашнікова та ін. [4] розкривають значення емоцій у формуванні особистості. Г. Косован [3], О. Троценко і Н. Пилячик [5], В. Федорченко, Т. Івахнюк, М. Ананьєва та ін. [2] вивчають значення емоційного інтелекту у процесійній діяльності педагога. Утім, питання впливу емоційного

інтелекту педагога на академічну успішність здобувачів освіти не отримали детального висвітлення.

Мета статті – дослідити емоційний інтелект викладача, його вплив на академічну успішність здобувачів освіти, а також вивчити ефективні шляхи розвитку емоційного інтелекту майбутніх викладачів.

Викладення основного матеріалу. Рівень розвитку емоційного інтелекту викладача має значний вплив на освітній процес. Згідно з теорією Д. Гоулмана від емоційного інтелекту викладача залежить те, які стосунки будуть між ним та здобувачами освіти. Науковець зазначає, що саме ця характеристика закладає підґрунтя для формування сприятливої атмосфери на заняттях. Якщо емоційний інтелект викладача високорозвинутий, рівень стресу та напруги в освітньому середовищі знаходиться на мінімальному рівні, що позитивно впливає на процес здобуття знань. Д. Гоулман підкреслює, що завдяки високому рівню емоційного інтелекту викладач може налагодити зв'язок з усіма здобувачами освіти незалежно від особливостей їхнього характеру, темпераменту тощо [1]. Окрім того, Дж. Майер та П. Саловей зазначають, що викладачі, у яких високий показник розвитку емоційного інтелекту, спроможні успішно будувати освітній процес залежно від потреб здобувачів освіти та за необхідності змінювати його відповідно до їхніх вимог і потреб [10].

Дж. Майер та П. Саловей впевнені, що людина здатна контролювати вплив емоційного стану на процес опанування знань. Учені зазначали, що існують певні риси або здібності особистості, від яких залежить те, який саме вплив (позитивний або негативний) на життя людини мають емоції. З огляду на це вчені у своїх працях [6; 7; 8; 9; 10] докладно пояснюють складники емоційного інтелекту.

Термін «емоційний інтелект» набув поширення відносно нещодавно. Перші дослідження на цю тематику були опубліковані в 1990-х роках. Чимало вчених зацікавилися цією тематикою, тому вона швидко набула популярності.

Зокрема, Д. Гоулмана у своїй роботі «Емоційний інтелект» [1] підкреслює вплив емоційного інтелекту (EQ) на показник успішності кожної особистості. Він вважає, що цей показник має більше значення ніж IQ, від якого, на думку вченого, залежить лише 10-30 % успіху. Висока популярність цього феномена спричинена наявністю перспективи розвитку емоційного інтелекту на всіх етапах життя.

Дійсно, емоції мають значний вплив на наше життя. Це зумовлено їхньою владою над процесом мислення. Окрім того, існує таке поняття, як «робоча пам'ять», що використовується для позначення здатності мозку уповільнювати потік інформації, яка є важливою для успішного виконання конкретної роботи. Відповідальність за це покладається на прифронтальну кору головного мозку. Проте в нервовій системі можуть виникати перешкоди та діяльність прифронтальної частки, від якої залежить робоча пам'ять, може порушуватись. Це зумовлено тим, що прифронтальні частки мозку та лімбічна система пов'язані цілою мережею зв'язків, через це великі переживання можуть стати причиною порушення процесу мислення [1, 63].

Д. Гоулман зазначає, що емоційна компетентність та емоційний інтелект не є тотожними. Емоційна компетентність полягає у спроможності особистості оволодіти здатністю до самоконтролю. Водночас емоційний інтелект визначає рівень опанування нею цих можливостей з метою покращення навичок, які потрібні для успішної реалізації власної діяльності [1, 17].

Емоційний інтелект – це більше, ніж емпатія. Це комплекс здібностей людини, за допомогою яких вона здатна розуміти та керувати власним емоційним станом, а також усвідомлювати емоції людей, які її оточують. Ця характеристика є важливою складовою педагогічної майстерності, що дає змогу викладачеві регулювати власні емоції, спостерігати, аналізувати та розуміти емоційний стан здобувачів освіти та всіх інших учасників освітнього процесу. Якщо емоційний інтелект викладача знаходиться на високому рівні, він характеризується мотивацією, відчуттям насолоди від освітнього процесу, сконцентрованістю, комунікабельністю та самоконтролем. Водночас, якщо у викладача недостатньо розвинений емоційний інтелект, він може почуватися самотньо, бути незадоволеним освітнім процесом, йому можуть також бути притаманні такі риси, як розчарованість, емоційна нестабільність та навіть злість [3].

Розвиток емоційного інтелекту є важливим для кожної особистості та особливо для тих, хто працює у сфері, яка передбачає активну комунікацію з людьми, та має певний вплив на інших членів суспільства. Професія викладача є яскравим прикладом такої праці. Незважаючи на те, у якому саме закладі освіти (закладі загальної середньої освіти чи у закладі вищої освіти) працює викладач, він має вплив на здобувачів освіти, їхню поведінку та світогляд. Кожна людина проходить шлях здобуття знань і формування світогляду, на якому вона зустрічає багато різних викладачів, кожен з яких певним чином впливає на нього та його майбутнє, і те, яким буде цей вплив, залежить від емоційного інтелекту викладача.

Розуміння значущості емоційної взаємодії з іншими членами суспільства дає змогу впроваджувати механізми впливу інтенсивної дії, які можуть суттєво покращити результати певної діяльності та посилити амбіції особистості. Якщо розглядати це в контексті освітнього процесу, емоційний інтелект – це не лише особистісна характеристика викладача; це складова його педагогічної майстерності. Кваліфікований викладач повинен уміти утримувати баланс між розумовою діяльністю та емоціями. Варто зазначити, що викладач з високим рівнем емоційного інтелекту здатний організувати освітній процес таким чином, щоб здобувачі освіти отримували задоволення від процесу опанування знань. Це сприяє підвищенню ефективності процесу здобуття знань, більшій глибині розуміння навчального матеріалу на противагу поверховому зубрінню через страх зробити помилку.

Використання засобів емоційного інтелекту позитивно впливає на формування довірливих стосунків між студентами та викладачем. Умови, у яких особистість здобуває освіту, має значний вплив на те, яким фахівцем вона стане. Якщо цей процес відбувається за обставин, коли викладач виявляє емоційний інтелект, здобувачі освіти можуть визнавати модель поведінки наставника як еталон, який

можна наслідувати. А це сприятиме формуванню сприятливих умов навчання, академічній успішності здобувачів освіти та гармонійним стосункам між учасниками освітнього процесу [2].

Проте, усе має не лише переваги, а й недоліки. Успішна реалізація освітнього процесу на основі емоційного інтелекту можлива лише, якщо компетентність особистості у сфері емоційного інтелекту використовується відповідно до норм, які не суперечать моральним цінностям [2].

Отже, емоційний інтелект є важливим в освітній діяльності, що підтверджується практикою викладання різних навчальних предметів. Так, зараз вивчення англійської мови є не лише популярним явищем, а й необхідною умовою професійного зростання особистості, тому професія вчителя англійської мови набуває все більшої популярності. З цієї причини важливо не лише підготувати фахівців з високим рівнем володіння іноземною мовою, а й з високим рівнем емоційного інтелекту, що буде свідченням педагогічної культури і майстерності викладача.

Емоційний інтелект є одним із складників конструктивного спілкування, а отже, може розвиватися лише в процесі комунікації. Варто зазначити, що заняття з іноземної мови в закладах вищої освіти сплановані таким чином, що майбутні викладачі мають можливість розвивати свій емоційний інтелект. Це відбувається шляхом застосування різноманітних комунікативних ситуацій. Багато експертів із лінгводидактики сходяться в думці, що процес опанування іноземної мови має значний вплив на формування емоційного стану людини та, загалом, її формування як особистості. Це зумовлено тим, що вивчення англійської мови охоплює всі сфери людської життєдіяльності: від мистецтва до спорту, від науки до політики. З огляду на це діяльність викладача закладу вищої освіти впливає як на сформованість мовленнєвих умінь та навичок студентів, так і на їхній емоційний інтелект [5].

Доречно наголосити, що процес підготовки викладача англійської мови та опанування іноземної мови в закладі вищої освіти має розширити світогляд майбутнього викладача, підвищити рівень його впевненості в собі, своєму професіоналізмі та навчити ефективно вибудовувати стосунки з учнями, що посилить їхню жагу до знань та матиме позитивний вплив на їхню академічну успішність. Кожен етап роботи викладача має вплив на розвиток емоційного інтелекту студентів: розробка плану заняття, підготовка матеріалу, побудова стосунків із здобувачами освіти, – кожна дія є важливою [5].

Якщо розглядати процес опанування знань на рівні закладів загальної середньої освіти, то наявність у викладача балансу EQ та IQ (емоційного та пізнавального інтелекту) сприяє розвитку основних для Нової української школи компетентностей, а саме: громадянських та соціальних. Завдяки ним має бути сформовано досвід соціальної взаємодії, завдяки якому вихованці зможуть у майбутньому брати активну та ефективну участь як у соціальному житті, так і у професійній діяльності, а також будуть здатні успішно працювати в команді, запобігати виникненню конфліктних ситуацій, шукати компроміси [4].

Висновки і перспективи подальших досліджень. Отже, емоції мають важливе значення у професійній діяльності вчителя. Високий рівень розвитку емоційного інтелекту викладача сприяє підвищенню мотивації здобувачів освіти до здобуття знань. Це може здійснюватися шляхом створення сприятливої атмосфери на заняттях, розвитку інтересу здобувачів освіти до вивчення нового навчального матеріалу та підтримки емоцій на стабільному рівні. Високий рівень емоційного інтелекту викладача – показник професійної майстерності педагога та гарант його фізичного і ментального здоров'я. Розуміння емоцій різних людей, з якими взаємодіє особистість, є необхідною навичкою, адже ця здатність суттєво впливає на характер стосунків між викладачем та здобувачами освіти, їхню академічну успішність. Уміння самоконтролю є надзвичайно важливим, тому що іноді проста посмішка може позитивно вплинути на емоційний стан здобувачів освіти, закріпити їхній інтерес до нового матеріалу та підвищити рівень їхньої мотивації до успішного оволодіння знаннями.

Література

1. Гоулман Д. Емоційний інтелект / пер з англ. С. Л. Гумецької. Харків : Віват, 2018. 512 с.
2. Емоційний інтелект у діяльності викладача вищої школи, здобувача вищої освіти та практикуючого лікаря / В. І. Федорченко, Т. В. Івахнюк, М. М. Ананьєва та ін. *Актуальні проблеми сучасної медицини: Вісник Української медичної стоматологічної академії*. 2024. Т. 24. № 1. С. 200-204. URL : <https://visnyk-umsa.com.ua/index.php/journal/article/view/971> (дата звернення: 30.11.2024).
3. Косован Г. І. Практичний аспект «Розвиток емоційного інтелекту педагога як важлива передумова ефективного освітнього середовища». URL : <https://vseosvita.ua/library/praktychnyi-aspekt-rozvytok-emotsiinoho-intelektu-pedahoha-ia-k-vazhlyva-peredumova-efektyvnoho-osvitnoho-seredovyshcha-775752.html> (дата звернення: 01.12.2024).
4. Нова українська школа. Концептуальні засади реформування середньої школи / Л. Гриневич, О. Елькін, С. Калашнікова та ін. 2016. 40 с. URL : <https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/zagalna%20serednya/nova-ukrainska-shkola-compressed.pdf> (дата звернення: 30.11.2024).
5. Троценко О., Пилячик Н. Розвиток емоційного інтелекту майбутніх учителів на заняттях англійської мови у ЗВО. *Молодь і ринок*. 2021. № 9(195). С. 124-129.
6. Mayer J. D. Emotion, intelligence, emotional intelligence / In: J. P. Forgas (Ed.). *The handbook of affect and social cognition*. NJ: Lawrence Erlbaum. 2000. P. 410—431.
7. Mayer J. D., Salovey P., Caruso D. Emotional Intelligence. New ability or eclectic traits? *American Psychologist*. 2008. September. P. 503–517.
8. Mayer J. D., Salovey P., Caruso D. Emotional intelligence meets traditional standards for an intelligence. *Intelligence*. 1999. Vol. 27. P. 267–298.
9. Mayer J. D., Salovey P., Caruso D., Sitarenios G. Modeling and measuring emotional intelligence with the MSCEIT V 2.0. *Emotion*. 2003. №3. P. 97–105.
10. Salovey P., Sluyter D. J. Emotional development and emotional intelligence: Educational implications. New York : Basic Books, 1997. 288 p.

Юліана Нестерович,
здобувач третього (освітньо-наукового)
рівня вищої освіти
кафедри української мови та славістики
Тернопільського національного педагогічного університету
імені Володимира Гнатюка

Наукове видання

**ЛІНГВІСТИКА Й ЛІНГВОДИДАКТИКА: ЗДОБУТКИ І
ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ**

06-07 грудня 2024 року

**МАТЕРІАЛИ ЮВІЛЕЙНОЇ ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
МОЛОДИХ НАУКОВЦІВ**

Збірник тез доповідей

Рецензенти:

Марчук Л. М. – д.філол.н., проф., завідувач кафедри журналістики Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка;

Нагорна Н. В. – к.пед.н., доцент кафедри педагогічної освіти та соціальної реабілітації Одеського національного університету імені І. І. Мечникова.

Технічний секретар – Тетяна Євтушина

Формат 60х90/16.

УМ.-ДРУК. АРК. 6